

27. 7. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Několik slov o novém zákonu o mezinárodním právu soukromém

Když se řekne rekodifikace soukromého práva, běžný občan si zřejmě představí hlavně nový občanský zákoník. Někteří budou vědět, že vedle něj byl přijat i zákon o obchodních korporacích, ale většinou jen odborná veřejnost ví, že součástí rekodifikačního balíku je i nový zákon o mezinárodním právu soukromém („NZMPS“). Jakkoliv se tento zákon co do významu pro každodenní právní transakce nedá s novým občanským zákoníkem srovnávat, neznamená to, že by měl být právníkou veřejností přehlížen. Předkládaný článek přibližuje jeho hlavní rysy a rozdíly oproti dosavadní úpravě obsažené v zákoně č. [97/1963](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů („ZMPS“).

NZMPS byl přijat pod č. [91/2012](#) Sb. Oproti dosavadnímu ZMPS přináší mnohem podrobnější úpravu soukromoprávních a procesních vztahů s mezinárodním prvkem (NZMPS má 125 §§, ZMPS 70). NZMPS nejenom zavádí terminologii nového občanského zákoníku, ale především upravuje otázky v ZMPS vůbec neupravené, které musela dříve (často nejednoznačně) dovozovat doktrína.

NZMPS tak obsahuje např. specifickou úpravu práva rozhodného pro statusové otázky právníké osoby (dosud platilo obecné pravidlo § 3 ZMPS nerozlišující mezi fyzickou a právníkou osobou),[1] upravuje kolizní pravidla i pro svěrenský fond (trust), včetně uznávání zahraničních trustů na území ČR.[2] Na rozdíl od předchozí úpravy stanoví NZMPS i pravidla pro určení soudní příslušnosti a rozhodného práva i u registrovaného partnerství s mezinárodním prvkem. NZMPS také obsahuje úpravu úpadkového práva s mezinárodním prvkem, která je pro praxi relevantní zejména ve vztahu k úpadku s mimounijním prvkem (tj. v oblasti neupravené nařízením EU 1346/2000) a ze zákona o rozhodčím řízení byla do NZMPS přenesena také úprava některých otázek rozhodčího řízení s mezinárodním prvkem a uznávání cizích rozhodčích nálezů.

Zcela nově NZMPS přináší podrobnou úpravu některých otázek, při jejichž řešení museli dosud soudci a advokáti sahat pro učebnice mezinárodního práva soukromého, protože v ZMPS samotném odpověď nenalezli. Platí to o výkladu tzv. kvalifikačního problému (§ 20 NZMPS), předběžných otázkách (§ 22), nutně použitelných (imperativních) normách (§ 3 a § 25 NZMPS) či podpůrném použití jiného rozhodného práva, než toho zákonem primárně určeného (§ 24 NZMPS). Mnohem podrobnější a návodnější je i úprava zjišťování a používání zahraničního práva (§ 23), což je oblast, která dosud činila v soudní praxi často problémy.

NZMPS má také odlišnou a oproti dosavadnímu ZMPS „uživatelsky přívětivější“ strukturu. Opouští se dosavadní úprava kolizních norem a procesních norem ve dvou oddělených částech a normy určující soudní příslušnost se tematicky slučují s normami kolizními. Soudce či praktikující právník

tak po vyhledání příslušné věcné oblasti (např. dědického práva) nalezne na jednom místě úpravu určení jak soudní pravomoci, tak rozhodného práva.

NZMPS v neposlední řadě modernizuje i některé hraniční určovatele (např. nahrazení zastaralého kritéria státní příslušnosti obvyklým pobytem, což je určovatel, který mnohem lépe reflektuje vysokou mobilitu dnešní doby – zákonodárce tak bohužel nečinil důsledně všude tam, kde by to bylo možné a vhodné) a snaží se reflektovat i zájem na zachování platnosti právních jednání a jejich účinků a tím respektovat vůli jednajících.

Jakkoliv NZMPS přináší mnoho užitečných ustanovení, v některých důležitých oblastech je jeho reálný význam minimalizován tím, že zde existuje přímo použitelná úprava práva EU, která má samozřejmě v rámci své působnosti přednost a NZMPS se tak neuplatní. Je tomu tak např. v oblasti určení soudní pravomoci pro občanské a obchodní věci, kde se až na výjimky (např. případy, kdy žalovaný má bydliště mimo EU a není dána výlučná příslušnost či jurisdikční dohoda ve prospěch soudu členského státu EU) uplatní nařízení Brusel I (nařízení č. 44/2001), které upravuje i problematiku uznávání a výkonu rozhodnutí z jiných zemí EU (uznávání a výkon rozhodnutí ze zemí mimo EU se však bude řídit NZMPS, neexistuje-li ve vztahu k dané zemi mezinárodní smlouva tuto otázku řešící). Pro určení rozhodného práva pro smluvní a mimosmluvní závazky se pak místo NZMPS použije nařízení Řím I (č. 593/2008), respektive nařízení Řím II (č. 864/2007). I některé další oblasti již jsou či v budoucnu brzy budou upraveny na úrovni EU,[3] což prostor pro uplatnění NZMPS zmenšuje.

I tak však stále zůstávají věcné oblasti, kde se NZMPS použije (úprava na úrovni EU buď chybí, anebo není pro ČR závazná) a jeho přínos se tak neomezuje jen na úpravu obecných otázek mezinárodního práva soukromého. Z toho plyne, že chce-li být právnická veřejnost na rekonstrukci plně připravena, musí svou pozornost věnovat i tomuto zákonu.

JUDr. Petr Bříza, LL.M.,
advokát

[Havel, Holásek & Partners s.r.o.](#)
advokátní kancelář

Týn 1049/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 895 911
Fax: +420 224 895 980

[1] Srov. § 30 NZMPS, který upravuje rozhodné právo nejen pro otázku právní osobnosti a vnitřních poměrů právnické osoby, ale i otázku, kdo za právnickou osobu jako její orgán jedná.

[2] Srov. § 73 NZMPS.

[3] V červnu letošního roku byla např. schválena jednotná úprava kolizních a jurisdikčních otázek dědictví, již účinnou je úprava otázek výživného, otázek rodičovské zodpovědnosti apod.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)